

UNIVERSITATEA „VALAHIA” DIN TÂRGOVIȘTE
FACULTATEA DE ȘTIINȚE POLITICE, LITERE ȘI COMUNICARE
PROGRAM DE MASTER: MULTILINGVISM ȘI INTERCULTURALITATE ÎN
CONTEXT EUROPEAN
DOMENIUL: FILOLOGIE

MULTILINGVISM ȘI LIMBI MINORITARE ÎN ROMÂNIA

„Respectul pentru diversitate se află astăzi, mai mult ca niciodată, în centrul proiectului european. Diferențele lingvistice și culturale care există între noi nu mai sunt percepute ca obstacole care ne împiedică să urmărim idealul comunitar sau să realizăm aprofundarea integrării europene. .... Fiecare dintre noi ar trebui să poată vorbi și să fie înțeles în limba sa maternă, iar toate limbile vorbite de noi sunt o bogăție pentru toți”.

Cursul dedicat *Multilingvismului și limbilor minoritare din România* se înscrie în contextul mai larg al preocupărilor filologilor și nu numai, date fiind raporturile fundamentale dintre limbă și identitatea fiecărei națiuni în parte.

De un real folos în alcătuirea acestui suport de curs ne-a fost studiul despre *Multilingvism și limbi minoritare în România* al autorilor Nicolae Saramandu și Manuela Nevaci, editat de Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan - Alexandru Rosetti” București, 2009, la care s-au adăugat articole din volumele revistei *Diversitate și identitate culturală în Europa*, alte lucrări de specialitate, diverse site-uri, articole consultate on-line etc.

Obiectivele acestui curs vizează, printre altele, *Politici și programe de conservare a limbilor minoritare în cadrul UE*, dintre care amintim:

- alocarea de fonduri pentru conservarea limbilor ne-oficiale (limbi mici/~minoritare/~regionale/~mai puțin folosite/~mai puțin răspândite);
- întâlnirea reprezentanților limbilor minoritare, în cadrul Parlamentului European, în ședințe de lucru regulate;
- instituționalizarea unei politici culturale eficiente (1992 – în Tratatul de la Maastricht se stipulează: *„Comunitatea va contribui la înflorirea culturală în statele membre, respectând diversitatea lor națională și regională, aducând, în același timp, în prim plan moștenirea culturală comună”*);
- elaborarea Declarației Universale a Drepturilor Lingvistice (1996);

- organizarea de conferințe adresate țărilor UE sau candidate la aderarea europeană, cu teme vizând o mai bună integrare lingvistică;
- declararea anului 2001 de către Consiliul Europei și UE „Anul European al Limbilor”.

Multilingvismul a fost creat la data de 1 ianuarie 2007 ca un portofoliu separat pentru a reflecta dimensiunea sa politică în cadrul UE, având în vedere importanța sa pentru educație inițială, învățarea continuă, ocuparea forței de muncă, justiție, libertate și securitate.

În acest scop, cursul de *Multilingvism și limbi minoritare din România* se raportează la cele douăzeci de limbi minoritare din țara noastră, dintre care zece sunt cu protecție generală: *albaneză, armeană, greacă, italiană, idiș, macedoneană, poloneză, romani, ruteană, tătară* și zece cu protecție sporită: *bulgară, cehă, croată, germană, maghiară, rusă, sârbă, slovacă, turcă, ucraineană*.

După cum se știe, problematica privind minoritățile naționale din Europa a făcut obiectul unor lungi dezbateri în perioada postbelică, încheiate cu adoptarea de către Consiliul Europei, la 10 noiembrie 1994, a Convenției – cadru pentru protecția minorităților naționale, Convenție ratificată de România la 11 mai 1995. De asemenea, la 5 noiembrie 1992, Consiliul Europei a adoptat la Strasbourg *Carta europeană a limbilor regionale sau minoritare*, semnată de România la 17 iulie 1995 și ratificată prin Legea nr. 282 din 24 octombrie 2007. Aceste două documente oficiale stau la baza politicii României privind minoritățile naționale și promovarea limbilor minoritare. (<http://www.dri.gov.ro/wp-content/uploads/2014/02/Multilingvism-si-limbi-minoritare-in-Romania.pdf>)

Toate aceste limbi minoritare oferă studentului masterand filolog posibilități nenumărate de cercetare interdisciplinară prin parcurgerea informațiilor asimilate la programul de licență, respectiv a celor de la programul de master, precum istoria limbii, dialectologie, lexicologie, semantică, paremiologie, sociolingvistică, traductologie, comunicare interculturală etc.

De asemenea, temele de cercetare propuse pot fi realizate fie individual, fie în colaborare cu cadrele didactice interesate de aceste domenii. Menționez câteva dintre acestea, masteranzii având posibilitatea de a propune și alte teme, în funcție de preocupările personale:

Valorificarea patrimoniului cultural zonal:

Cartierul sârbilor/bulgarilor din Târgoviște

Bulgarii din localitatea Băleni, Dâmbovița

Romii din localitatea Cojasca

Etnicii romi din Drăgăiești, Dâmbovița

- Comunitatea de greci din Târgoviște
- Comunitatea elenă din Prahova
- Opere ale literaturii române în care apar minorități
- Istoria minorităților germane din România
- Personalități aromâne
- Personalități de origine armeană din România
- Imaginea „celuilalt” în literatura română și universală
- Dobrogea – țărâm al conviețuirii
- Identitate într-o lume a diversității (comunități românești în diaspora: Italia, Spania, Germania, Cipru, Grecia, Anglia, SUA)
- Modalități eficiente pentru învățarea mai multor limbi străine
- Alcătuirea unui corpus de proverbe culese din limbile minorităților din România

Toate temele de cercetare propuse pot fi susținute ca lucrări de disertație, ca articole la sesiuni de comunicări științifice, articole în reviste științifice, în volume de studii care oferă posibilități de publicare etc.

Un alt atu al acestui curs vizează în mod direct școala gimnazială și pe cea liceală. Viitorii profesori de limba și literatura română au luat cunoștință de faptul că în noua programă de *Limba și literatura română pentru gimnaziu* (București, 2017) s-a inserat în competențele sale generale trăsături ale multilingvismului și ale limbilor minoritare care vizează ***exprimarea identității lingvistice și culturale proprii în context național și internațional***.

Activitățile destinate formării acestei competențe îi determină pe profesori și pe elevi să înțeleagă rolul important al identității culturale și lingvistice. Prin participarea la proiecte și evenimente culturale organizate în contexte formale sau nonformale, aceștia trebuie familiarizați cu specificul cultural local, dar și cu elemente ce țin de patrimoniul național și universal.

De asemenea, se oferă posibilitatea realizării unor proiecte educaționale, dedicate minorităților din țara noastră și limbilor acestora, urmărindu-se prin intermediul lor și abordarea aspectelor culturale: portul tradițional, cursuri organizate în limba maternă, modalități de păstrare a limbii materne, un ghid al cuvintelor reprezentative, scriitori reprezentativi, personalități din diverse domenii, activități culturale diverse, alcătuirea unui corpus de proverbe sau expresii idiomatice, reguli de viață, mentalități specifice, superstiții, sărbători

specifice, ritualuri, tradiții și obiceiuri, dansuri specifice, bucătăria tradițională etc.

Din toate acestea transpare posibilitatea creării unei uniuni etno-lingvistice bazată pe educație și cultură, cele două repere constituind pilonii de bază ai conviețuirii și înțelegerii între popoare.